

PMAE/1994
 ID intern unic: 357314
[Версия на русском](#)

[Fișa actului juridic](#)

Republica Moldova

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

PROTOCOL Nr. 1994
 din 17.12.1994

**CARTEI ENERGETICE PRIVIND EFICIENȚA
 ENERGETICĂ ȘI ASPECTELE ECOLOGICE CONEXE***

Publicat : 30.12.1999 în Tratatate Internationale Nr. 11 art Nr : 206 Data intrarii in vigoare :
 20.06.1996

** În vigoare pentru Republica Moldova din 20 iunie 1996*

PREAMBUL

Părțile contractante la, prezentul protocol,

având, în vedere Carta Europeană a Energiei, adoptată prin Actul final al Conferinței Cartei Europene a Energiei de la Haga, semnat la Haga la 17 decembrie 1991, și, în special, declarațiile pe care le conține, potrivit cărora este necesară cooperarea în domeniul eficienței energetice și al aspectelor legate de mediu,

având în vedere, deasemenea, Tratatul Cartei Energiei, deschis pentru semnare de la data de 17 decembrie 1994 până la data de 16 iunie 1995,

luând în considerare activitatea întreprinsă de organizații și forumuri internaționale în domeniul eficienței energetice și al aspectelor legate de mediu asociate ciclului energetic,

conștienți de îmbunătățirile în siguranța furnizării energiei și de beneficiile economice și de mediu importante, care rezultă din aplicarea măsurilor de eficiență energetică legate de costuri efective, și conștienți de importanța lor pentru procesul de restructurare economică și creșterea standardului de viață,

recunoscând că îmbunătățirea eficienței energetice reduce consecințele nega-tive asupra mediului, asociate ciclului energetic, inclusiv încălzirea globului și ploile acide,

convinși că prețul la energie trebuie să reflecte pe cât de mult posibil o piață concurențială, asigurând formarea prețurilor pe principii de piață, incluzând reflectarea mai largă a costurilor și beneficiilor legate de mediu și recunoscând că acest mod de formare a prețurilor este vital pentru a

progresă în domeniul eficienței energetice și protecției mediului, asociată acesteia,

admițând rolul vital al sectorului privat, inclusiv al întreprinderilor mici și mijlocii în promovarea și aplicarea măsurilor de eficiență energetică și cu intenția de a asigura un cadru instituțional favorabil pentru investiții viabile din punct de vedere economic în domeniul eficienței energetice,

recunoscând că formele comerciale de cooperare ar putea necesita o cooperare interguvernamentală complementară, în special în domeniul formulării politicii și analizei energetice, ca și în alte domenii care sunt esențiale pentru creșterea eficienței energetice, dar nu sunt potrivite pentru o finanțare privată, și

dorind să întreprindă acțiuni coordonate și de cooperare în domeniul eficienței energetice și protecției mediului și să adopte un protocol care să creeze cadrul pentru utilizarea energiei, cât mai economic și mai eficient posibil,

au convenit asupra celor ce urmează:

PARTEA I INTRODUCERE

Articolul 1

Scopul și obiectivele protocolului

(1) Acest protocol definește principiile politicii pentru promovarea eficienței energetice ca o sursă importantă de energie și pentru reducerea, în consecință, a impactului negativ al sistemelor energetice asupra mediului. Mai mult, el oferă direcții privind dezvoltarea programelor de eficiență energetică, indică domeniile de cooperare și oferă un cadru pentru dezvoltarea de acțiuni coordonate și de cooperare. Aceste acțiuni pot include prospectarea, explorarea, producerea, conversia, stocarea, transportul, distribuția și consumul de energie și pot să se refere la orice sector economic.

(2) Obiectivele acestui protocol sunt:

- a) promovarea politicilor de eficiență energetică, compatibile cu o dezvoltare durabilă;
- b) crearea condițiilor-cadru care să-i determine pe producători și pe consumatori să utilizeze energia cât mai economic, posibil, eficient și benefic pentru mediu, în special prin organizarea piețelor de energie eficiente și printr-o reflectare cât mai mare a costurilor și beneficiilor legate de mediu; și
- c) încurajarea cooperării în domeniul eficienței energetice.

Articolul 2

Definiții

În sensul acestui protocol:

(1) *Carta* înseamnă Carta Europeană, a Energiei, adoptată prin Actul final al Conferinței Cartei Europene a Energiei de la Haga, semnat la 17 decembrie 1991; semnarea documentului final este considerată a fi semnarea Cartei;

(2) *parte contractantă* înseamnă un stat sau o organizație de integrare eco-nomică regională, care a consimțit să se oblige prin acest protocol și pentru care protocolul este în vigoare;

(3) *organizație de integrare economică regională* înseamnă o organizație constituită din state, căreia ele i-au transferat competențe pentru anumite probleme, dintre care unele guvernate de acest protocol, inclusiv autoritatea de a lua decizii, obligatorii pentru ele, în legătură cu acele probleme;

(4) *ciclul energetic* înseamnă întregul lanț energetic, inclusiv activități legate de prospectarea, explorarea, producerea, conversia, stocarea, transportul, distribuția și consumul diferitelor forme de energie și prelucrarea și înlăturarea deșeurilor, ca și întreruperea sau încetarea acestor activități, minimizând impactul negativ asupra mediului;

(5) *eficiența costurilor* înseamnă realizarea unui obiectiv cu cel mai scăzut cost sau obținerea celui mai mare beneficiu la un cost dat;

(6) *îmbunătățirea eficienței energetice* înseamnă a acționa pentru a menține aceeași unitate de produs (bunuri sau servicii) fără scăderea calității sau a performanței produsului, concomitent cu reducerea cantității de energie cerute de producerea acelui produs;

(7) *impact asupra mediului* înseamnă orice efect asupra mediului, cauzat de o activitate dată,

inclusiv asupra sănătății și siguranței oamenilor, florei, faunei, solului, aerului, climatului, peisajului și monumentelor istorice sau asupra altor structuri fizice ori asupra interacțiunii acestor factori; el include, deasemenea, efecte asupra moștenirii culturale sau condițiilor socioeconomice rezultate din degradarea acestor factori.

PARTEA A II-A PRINCIPII DE POLITICĂ

Articolul 3

Principii de bază

Părțile contractante se vor orienta după următoarele principii:

(1) Părțile contractante vor coopera și, în măsura în care este cazul, își vor acorda asistență pentru formularea și aplicarea politicilor de eficiență energetică, a legilor și reglementărilor în domeniu.

(2) Părțile contractante vor stabili politici de eficiență energetică și cadrul legislativ adecvat de reglementare care promovează, inter alia:

a) funcționarea eficientă a mecanismelor de piață, inclusiv formarea prețurilor după criteriile de piață și o mai mare reflectare a costurilor și beneficiilor legate de mediu;

b) reducerea barierelor în calea eficienței energetice, stimulând astfel investițiile;

c) mecanisme pentru finanțarea inițiativelor în domeniul eficienței energetice;

d) educarea și conștientizarea;

e) diseminarea și transferul de tehnologii;

f) transparența cadrului legislativ și de reglementare.

(3) Părțile contractante se vor strădui să realizeze un beneficiu maxim din eficiența energetică pe întregul ciclu energetic, în acest scop, ei vor formula și aplica, în limitele maxime ale competenței lor, politici de eficiență energetică și acțiuni coordonate și de cooperare, bazate pe eficiența costurilor și eficiență economică, luând în considerare în mod corespunzător aspectele legate de mediu.

(4) Politicile de eficiență energetică vor include atât măsuri pe termen scurt pentru adaptarea practicilor anterioare, cât și măsuri pe termen lung pentru îmbunătățirea eficienței energetice în ciclul energetic.

(5) în cadrul cooperării pentru atingerea obiectivelor acestui protocol, părțile contractante vor lua în considerare diferențele dintre efectele negative și diminuarea costurilor între părțile contractante.

(6) Părțile contractante recunosc rolul vital al sectorului privat. Ele vor încuraja acțiunile prin utilități de energie, autorități responsabile și agenții specializate și o strânsă cooperare între industrie și administrațiile publice.

(7) Acțiunile coordonate și de cooperare vor lua în considerare principiile relevante adoptate în acorduri internaționale la care părțile contractante sunt părți și care au ca scop protecția și îmbunătățirea mediului.

(8) Părțile contractante vor beneficia de activitatea și experiența organismelor internaționale competente sau ale altor organisme și vor avea grijă să evite suprapunerile.

Articolul 4

Împărțirea responsabilităților și corelarea

Fiecare parte contractantă se va strădui să asigure corelarea politicilor de eficiență energetică între toate autoritățile lor responsabile.

Articolul 5

Strategii și obiective de politică

Părțile contractante vor formula strategii și vor defini obiective ale politicii privind îmbunătățirea eficienței energetice, aplicate condițiilor lor energetice specifice, care să ducă la reducerea impactului ciclului energetic asupra mediului. Aceste strategii și obiective de politică vor fi transparente pentru toate părțile interesate.

Articolul 6

Finanțare și facilități financiare

(1) Părțile contractante vor încuraja aplicarea de noi abordări și metode pentru finanțarea investițiilor din domeniul eficienței energetice și al protecției mediului legate de energie, cum ar fi societățile mixte între utilizatorii de energie și investitori externi (denumite în continuare *finanțare cu terți*).

(2) Părțile contractante se vor strădui să beneficieze de, și să promoveze accesul la, piețele de capital private și la instituțiile financiare internaționale, existente, pentru a facilita investițiile în îmbunătățirea eficienței energetice și în protecția mediului, legată de eficiența energetică.

(3) Părțile contractante pot, sub rezerva dispozițiilor Tratatului Cartei Energiei și a altor obligații juridice internaționale, să acorde facilități fiscale sau financiare utilizatorilor de energie, cu scopul de a facilita penetrarea pe piață a tehnologiilor, produselor și serviciilor de eficiență energetică. Ele se vor strădui să facă acest lucru în așa fel încât să asigure atât transparența, cât și minimizarea distorsiunilor pe piețele internaționale.

Articolul 7

Promovarea tehnologiilor eficiente energetic

(1) În concordanță cu dispozițiile Tratatului Cartei Energiei, părțile contractante vor încuraja schimburile comerciale și cooperarea în domeniul tehnologiilor eficiente energetic și nepoluante, al serviciilor și practicilor manageriale conexe.

(2) Părțile contractante vor promova utilizarea acestor tehnologii, servicii și practici manageriale pe tot parcursul ciclului energetic.

Articolul 8

Programe naționale

(1) În scopul atingerii obiectivelor politicii formulate în conformitate cu art. 5, fiecare parte contractantă va formula, aplica și actualiza, în mod regulat, programele de eficiență energetică, cele mai adecvate propriilor condiții.

(2) Aceste programe pot include activități, cum ar fi:

a) realizarea scenariilor pe termen lung pentru cererea și oferta de energie, care să ghideze procesul decizional;

b) evaluarea impactului energetic de mediu și economic al acțiunilor întreprinse;

c) definirea standardelor care au ca scop îmbunătățirea eficienței echipamentului consumator de energie și a eforturilor pentru armonizarea acestora pe plan internațional, pentru a evita distorsionarea comerțului;

d) dezvoltarea și încurajarea inițiativei particulare și a cooperării industriale, inclusiv a societăților mixte;

e) promovarea utilizării celor mai eficiente tehnologii energetice care sunt viabile economic și nepoluante;

f) încurajarea abordărilor noi de investiții în îmbunătățirea eficienței energetice, cum ar fi finanțarea cu terți și cofinanțarea;

g) elaborarea bilanțelor energetice și a bazelor de date adecvate, de exemplu cu date suficient de detaliate, referitoare la cererea de energie și la tehnologiile pentru îmbunătățirea eficienței energetice;

h) promovarea înființării serviciilor de consultanță, care pot fi acordate de industria particulară sau de stat și care oferă informații despre programe și tehnologii de eficiență energetică și acordă asistență consumatorilor și întreprinderilor;

i) susținerea și promovarea cogenerării și a măsurilor pentru creșterea eficienței sistemelor de producere și distribuție a căldurii în regim de termoficare pentru clădiri și industrie;

j) înființarea de organisme specializate pentru eficiență energetică la nivelurile corespunzătoare, finanțate corespunzător și care să aibă personal capabil să formuleze și să aplice politici de eficiență energetică.

(3) În aplicarea programelor lor de eficiență energetică, părțile contractante vor asigura existența cadrului instituțional și juridic adecvat.

PARTEA A III-A COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Articolul 9

Domenii de cooperare

Cooperarea dintre părțile contractante poate lua orice formă considerată adecvată. Domeniile pentru o posibilă cooperare sunt prevăzute în anexă.

PARTEA A IV-A

ARANJAMENTE ADMINISTRATIVE ȘI JURIDICE

Articolul 10

Rolul Conferinței Cartei

(1) Toate hotărârile adoptate de Conferința Cartei în conformitate cu acest protocol sunt aplicate numai de acele părți contractante la Tratatul Cartei Energiei, care sunt părți contractante la acest protocol.

(2) Conferința Cartei se va strădui să adopte, într-un interval de 180 de zile de la data intrării în vigoare a acestui protocol, proceduri pentru supraveghere și de facilitare a aplicării dispozițiilor sale, inclusiv proceduri de raportare, precum și de identificare a domeniilor de cooperare, în conformitate cu art. 9.

Articolul 11

Secretariat și finanțare

(1) Secretariatul înființat potrivit dispozițiilor art. 35 al Tratatului Cartei Energiei va acorda Conferinței Cartei întreaga asistență necesară pentru aducerea la îndeplinire a îndatoririlor sale care rezultă din acest protocol și va furniza alte asemenea servicii care vin în sprijinul acestui protocol, dacă este cazul, din timp în timp, sub rezerva aprobării de către Conferința Cartei.

(2) Costurile secretariatului și ale Conferinței Cartei, care rezultă din acest protocol, vor fi suportate de părțile contractante la acest protocol, în conformitate cu capacitatea lor de plată, stabilită prin formula prevăzută la anexa B la Tratatul **Cartei Energiei**.

Articolul 12

Votarea

(1) Unanimitatea părților contractante prezente și votante la întrunirile Conferinței Cartei va fi cerută pentru următoarele hotărâri:

- a) adoptarea amendamentelor la acest protocol; și
- b) aprobarea aderării la acest protocol, potrivit art. 16.

Părțile contractante vor depune toate eforturile pentru obținerea acordului prin consens, pentru oricare problemă care solicită hotărârea lor, prin acest protocol. Dacă acordul nu poate fi obținut prin consens, hotărârile pentru aspecte nebugetare vor fi luate cu o majoritate de trei pătrimi din numărul părților contractante prezente și votante la întâlnirea Conferinței cartei la care cea problemă a fost supusă spre decizie.

Hotărârile legate de aspectele bugetare vor fi luate cu o majoritate calificată a părților contractante a căror contribuție evaluată potrivit art. 11 paragraful (2) reprezintă, în combinație, cel puțin trei pătrimi din contribuția evaluată totală.

(2) În sensul acestui articol, *părți contractante prezente și votante* înseamnă părțile contractante prezente și care votează afirmativ sau negativ, cu condiția ca Conferința Cartei să poată decide asupra regulilor de procedură care să permită ca astfel de hotărâri să fie luate de părțile contractante, prin corespondență.

(3) Sub rezerva dispozițiilor paragrafului (1) în legătură cu aspectele bugetare, nici o decizie la care se face referire în acest articol nu va fi valabilă, dacă nu are sprijinul unei simple majorități a părților contractante.

(4) O organizație de integrare economică regională va avea, la votare, un număr de voturi egal cu numărul statelor sale membre care sunt părți contractante la acest protocol, cu condiția ca această organizație să nu-și exercite dreptul de vot, dacă acesta a fost exercitat de statele sale membre și

viceversa.

(5) În cazul în care persistă o restanță în achitarea obligațiilor financiare pe care o parte contractantă le are prin acest protocol, Conferința Cartei poate suspenda, total sau parțial, dreptul de vot al acelei părți contractante.

Articolul 13

Legătura cu Tratatul Cartei Energiei

(1) În cazul în care există o neconcordanță între dispozițiile acestui pro-tocol și dispozițiile Tratatului Cartei Energiei, dispozițiile Tratatului Cartei Energiei, vor prevala.

(2) Prevederile art. 10 paragraful (1) și ale art. 12 paragrafele (1)—(3) nu se vor aplica voturilor care se dau la Conferința Cartei pentru amendamentul la acest protocol, care stabilește îndatoriri sau atribuții ale Conferinței Cartei sau secretariatului, a căror modalitate de înființare este stipulată în Tratatul Cartei Energiei.

PARTEA A V-A DISPOZIȚII FINALE

Articolul 14

Semnare

Acest protocol va fi deschis semnării la Lisabona, începând cu data de 17 decembrie 1994 până la data de 16 iunie 1995, statelor și organizațiilor de integrare economică regionale, ai căror reprezentanți au semnat Carta și Tratatul Cartei Energiei.

Articolul 15

Ratificare, acceptare sau aprobare

Acest protocol va fi supus ratificării, acceptării sau aprobării de către semnatori. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse la depozitar.

Articolul 16

Aderarea

Acest protocol este deschis aderării, de la data la care protocolul este închis pentru semnare, statelor și organizațiilor de integrare economică regionale care au semnat Carta și sunt părți contractante la Tratatul Cartei energiei, în condițiile aprobate de Conferința Cartei. Instrumentele de aderare vor fi depuse la depozitar.

Articolul 17

Amendamente

(1) Oricare parte contractantă poate propune amendamente la acest pro-tocol.

(2) Textul oricărui amendament propus la acest protocol va fi comunicat părților contractante, prin Secretariat, cu cel puțin 3 luni înainte de data la care acesta este supus spre adoptare Conferinței Cartei.

(3) Amendamentele la acest protocol, ale căror texte au fost aprobate de Conferința Cartei, vor fi comunicate, prin Secretariat, depozitarului, care le transmite tuturor părților contractante pentru ratificare, acceptare sau aprobare.

(4) Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare ale amendamentelor la acest protocol vor fi depuse la depozitar. Amendamentele vor intra în vigoare pentru părțile contractante care le-au ratificat, acceptat sau aprobat, în a 30-a zi de la depunerea la depozitar a instrumentelor de ratificare, acceptare sau aprobare de către cel puțin trei pătrimi din numărul părților contractante. După aceasta, amendamentele intră în vigoare, pentru oricare altă parte, din a 30-a zi de la depunerea instrumentelor de ratificare, acceptare sau aprobare a amendamentelor de către acea parte contractantă.

Articolul 18

Intrarea în vigoare

(1) Acest protocol va intra în vigoare în a 30-a zi de la data depunerii celui de-al cincisprezecelea instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la acesta de către un stat sau o organizație de integrare economică regională care a fost semnatară a Cartei și parte contractantă la Tratatul

Cartei Energiei sau în aceeași zi în care Tratatul Cartei Energiei intră în vigoare, oricare dintre ele va avea loc mai târziu.

(2) Pentru fiecare stat sau organizație de integrare economică regională pentru care Tratatul cartei Energiei a intrat în vigoare și care ratifică, acceptă sau aprobă acest protocol sau aderă la acesta, după ce protocolul a intrat în vigoare potrivit paragrafului (1), protocolul va intra în vigoare în a 30-a zi de la data depunerii de către acest stat sau de către această organizație de integrare economică regională a instrumentelor sale de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare.

(3) În sensul paragrafului (1), un instrument depus de o organizație de integrare economică regională nu se ia în calcul, suplimentar, față de cele depuse de statele membre ale acelei organizații.

Articolul 19 Rezerve

La acest protocol nu se va face rezerve.

Articolul 20 Retragere

(1) În orice moment de la intrarea în vigoare a acestui protocol pentru o parte contractantă, acea parte contractantă poate da notificare scrisă depozitarului privind retragerea sa din protocol.

(2) O parte contractantă care se retrage din Tratatul Cartei Energiei este considerată retrasă și din acest protocol.

(3) Data efectivă de retragere, potrivit paragrafului (1), va fi în a 90-a zi de la primirea notificării de către depozitar. Data efectivă de retragere, potrivit paragrafului (2), va fi aceeași cu data efectivă de retragere din Tratatul Cartei Energiei.

Articolul 21 Depozitarul

Guvernul Republicii Portugheze va fi depozitarul acestui protocol.

Articolul 22 Texte autentice

Drept pentru care, semnatarii de mai jos, cu puteri depline în acest sens, au semnat acest protocol în variantele: engleză, franceză, germană, italiană, rusă și spaniolă, ale căror texte sunt deopotrivă autentice, într-un singur original, care va fi depus la Guvernul Republicii Portugheze.

Întocmit la Lisabona la 17 decembrie 1994.

ANEXA

LISTA INDICATIVA ȘI NELIMITATIVĂ A DOMENIILOR POSIBILE DE COOPERARE, ÎN CONFORMITATE CU ARTICOLUL 9

- Dezvoltarea programelor de eficiență energetică, inclusiv identificarea barierelor și a oportunităților, precum și dezvoltarea etichetării și standardelor de eficiență în domeniul energetic.
- Evaluarea impactului ciclului energetic asupra mediului.
- Dezvoltarea măsurilor economice, legislative și de reglementare.
 - Transferul de tehnologie, asistență tehnică și înființarea societăților mixte industriale, supuse regimului internațional referitor la dreptul de proprietate și al altor acorduri internaționale aplicabile.
- Cercetare și dezvoltare.
- Instruire, perfecționare, informații și statistici.
 - Identificarea și evaluarea măsurilor de tip fiscal sau a altor instrumente de piață, inclusiv a permiselor comercializabile pentru luarea în considerare a costurilor și beneficiilor indirecte și mai

ales a celor legate de mediu.

- Analiza energetică și formularea politicii:
 - evaluarea potențialelor de eficiență energetică;
 - analiza cererii de energie și statistici;
 - formularea măsurilor legislative și de reglementare;
 - planificarea integrată a resurselor și managementul cererii;
 - evaluarea impactului asupra mediului, inclusiv proiecte energetice importante.
 - Evaluarea instrumentelor economice pentru îmbunătățirea eficienței energetice și pentru obiectivele legate de mediu.
- Analiza eficienței energetice la rafinarea, conversia, transportul și distribuția hidrocarburilor.
- Îmbunătățirea eficienței energetice la producerea și transmisia energiei electrice:
 - cogenerare;
 - componente ale centralelor (cazane, turbine, generatoare etc.);
 - integrarea în rețea;
- Îmbunătățirea eficienței energetice în clădiri:
 - standarde de izolare termică a clădirilor, insolație pasivă și ventilare;
 - sisteme de încălzire a spațiului și de condiționare a aerului;
 - arzătoare de mare eficiență cu NOx scăzut;
 - tehnologii de măsurare și contorizare individuală;
 - aparate electrocasnice și de iluminat.
- Servicii locale și municipale:
 - sisteme de termoficare;
 - sisteme eficiente de distribuție a gazului;
 - tehnologii de planificare energetică;
 - înfrățirea orașelor sau a altor entități teritoriale relevante;
 - management energetic în orașe și clădiri publice;
 - gestionarea deșeurilor și recuperarea deșeurilor energetice.
- Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul industrial:
 - societăți mixte;
 - integrarea energetică, cogenerarea și recuperarea căldurii uzate;
 - diagnoze energetice.
- Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul transport:
 - standarde de performanță pentru motoarele autovehiculelor;
 - dezvoltarea infrastructurii eficiente pentru transporturi.
- Informare:
 - crearea gradului de conștientizare;
 - baza de date: acces, specificații tehnice, sisteme informaționale;
 - diseminarea, colectarea și colaționarea informației tehnice;
 - studii comportamentale.
- Perfecționare și instruire:
 - schimb de personal (directori, experți și studenți);
 - organizarea de cursuri internaționale pentru perfecționare.
- Finanțare:
 - dezvoltarea cadrului legislativ;
 - finanțarea cu terți;
 - societăți mixte;
 - cofinanțare.